

Տեսչական մարմինը ձևավորվել է Բնապահպանական և ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության Ընդերքի տեսչությունների լուծարման արդյունքում: Լուծարված Բնապահպանական և Ընդերքի պետական տեսչությունների կողմից սկսված և չավարտված վարչական, դատական և այլ գործառնությունների իրականացման հետագա ընթացքի ապահովումը ՀՀ կառավարության 27.04.2017թ. № 445-Ն որոշման 10-րդ կետի համաձայն վերապահվել է ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին (հետագայում՝ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին):

Տեսչական մարմինը պետք է ամբողջությամբ ձևավորված լիներ քառամսյա ժամկետում՝ մինչև 2017 թվականի սեպտեմբերի 20-ը և ունենար հաստատված տարեկան ծրագիր, հաստատված ստուգաթերթեր, մեթոդաբանություն, իրավական ակտերում կատարելիս համապատասխան փոփոխություններ և այլն:

«Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1.3-րդ կետի համաձայն տեսչական մարմնի գործունեության տարեկան ծրագիրը՝ ընթացիկ տարում հաջորդ տարվա համար տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի կողմից հաստատվող փաստաթուղթ է Տեսչական մարմնի գործունեության տարեկան ծրագիրը հաստատում է կառավարման խորհուրդը տեսչական մարմնի ղեկավարի ներկայացմամբ: Գործունեության տարեկան ծրագրում ներառվում են տեսչական մարմնի կողմից իրականացվելիք իրազեկման, խորհրդատվական և բացատրական աշխատանքները:

**Տեսչական մարմինը
նախարարությունից անկախ
կառավարությանը ենթակա
վերահսկողություն
իրականացնող պետական
մարմին է, սակայն Տեսչական
մարմնի հաշվապահական
հաշվառումը, գնումների
կազմակերպումը և
անձնակազմի կառավարումը
իրականացվել է ՀՀ
բնապահպանության
նախարարության կողմից:**

Տեսչական մարմինը նախարարությունից անկախ կառավարությանը ենթակա վերահսկողություն իրականացնող պետական մարմին է, սակայն Տեսչական մարմնի հաշվապահական հաշվառումը, գնումների կազմակերպումը և անձնակազմի կառավարումը իրականացվել է ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից:

«Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն Տեսչական մարմնի ֆինանսավորումն իրականացվում է վարչապետի աշխատակազմի միջոցով՝ պետական բյուջեով նախատեսված ծախսերի շրջանակում: Հարկ է նշել, որ նշված ձևակերպումն ուժի մեջ է մտել 2018թ.-ի ապրիլի 9-ից՝ համաձայն ՀՕ-267-Ն օրենքի 11-րդ հոդվածի, սակայն «ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի

մասին» ՀՀ օրենքում այդպես էլ չի կատարվել համապատասխան փոփոխություն և ֆինանսավորումը շարունակվել է կատարվել նախարարության միջոցով:

Տեսչական մարմինն ունի 195 հաստիքային միավոր, որից 15-ը թափուր են:

2017թ.-ին տեսչական մարմնի պահպանման ծախսերը եղել են ՀՀ բնապահպանության նախարարության պահպանման ծախսերի հետ միասին:

2018թ.-ին տեսչական մարմնի պահպանման ծախսերը կազմել են **685,456,8** հազ. դրամ:

Տեսչական մարմնի կողմից 2017-2018թթ. պետական բյուջե մուտքերի թիվը կազմել է **168,406.2** հազ. դրամ:

*Տեսչական մարմնի տարածքային բաժինների կողմից աշխատանքային տարածքների մեծ մասը զբաղեցվում են վարձակալական հիմունքներով: 2017թ.-ին վարձավճարների ընդհանուր թիվը կազմել է **5,563.8** հազ. դրամ, իսկ 2018 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ՝ **3,551.0** հազ. դրամ:*

Այսպիսով, հաշվի առնելով վերոգրյալը, հաշվեքննող խումբը հաշվեքննող ժամանակաշրջանում՝ 2017թ.-ի հունվարի 1-ից 2018թ.-ի սեպտեմբերի 30-ը, արձանագրել է հետևյալ խեղաթյուրումներն ու անհամապատասխանությունները՝

1. Տեսչական մարմինն ամբողջությամբ չի ձևավորվել ՀՀ կառավարության 2017թ. ապրիլի 27-ի N 445-Ն որոշման 3-րդ կետով սահմանված քառամսյա ժամկետում:
2. Տեսչական մարմինը 2017-2018թթ. համար չի ունեցել հաստատված գործունեության տարեկան ծրագրեր:
3. Տեսչական մարմինը 2018թ.-ի ապրիլ ամսից իր հաշվապահական հաշվառումը, գնումների կազմակերպումը և անձնակազմի կառավարումը շարունակել է իրականացնել ՀՀ բնապահպանության նախարարության միջոցով, որը չի համապատասխանում «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի պահանջներին:

Առաջարկություններ

Հաշվեքննության ընթացքում արձանագրված անհամապատասխանությունների կամ խեղաթյուրումների վերաբերյալ հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավարությանը և այլ շահագրգիռ կողմերին ներկայացվում են հետևյալ առաջարկությունները՝

Տեսչական մարմին՝

1. «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1.3-րդ կետի համաձայն հաստատել ոչ միայն ստուգումների այլ նաև գործունեության տարեկան ծրագրեր:
2. Հաշվապահական հաշվառումը, գնումների կազմակերպումը և անձնակազմի կառավարումը իրականացնել «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն, այն է՝ տեսչական մարմնի ֆինանսավորումն իրականացվում է վարչապետի աշխատակազմի միջոցով:

Հաշվեքննության օբյեկտների ղեկավարների պատասխան

Տեսչական մարմին՝

Տեսչական մարմնի կողմից «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված 10 օրյա ժամկետում չեն ներկայացվել առարկություններ և բացատրություններ՝ կազմված հաշվեքննության արձանագրությունում նշված անհամապատասխանությունների կամ խեղաթյուրումների, ինչպես նաև այլ տեղեկատվության վերաբերյալ:

ՀՀ բնապահպանության նախարարություն՝

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից այս կետի վերաբերյալ առարկություններ և բացատրություններ չեն ներկայացվել:

II. ՏԵՍԶԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ԱՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ ԲՆ Բնապահպանական տեսչությունը 2017թ. տարեկան ստուգումների ծրագրով ուներ 600, իսկ ՀՀ ԷԲՊՆ Ընդերքի տեսչությունը՝ 122 ստուգում, սակայն Տեսչական մարմնի կողմից այդ ստուգումներից ոչ մեկը չի իրականացվել, չնայած այն հանգամանքին, որ չավարտված վարչական, դատական և այլ գործառույթների հետագա ընթացքի ապահովումը վերապահվել էր Տեսչական մարմնին:

ՀՀ կառավարության 2015թ. -ի հուլիսի 30-ի № 839-Ա որոշման 1-ին կետի համաձայն Տեսչական մարմինը 2015 թվականի օգոստոսի 1-ից մինչև 2017 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ստուգումներ կարող էր իրականացնել միայն որոշման հավելվածով հատատված՝ ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և բարձր ռիսկային խմբում գտնվող սուբյեկտների մոտ, թիվ 11 (բնության հատուկ պահպանվող տարածքների կառավարում, պահպանություն) և 6 (թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, թափոնների վերամշակում) ստուգաթերթերով, որը չի իրականացրել:

«Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն Տեսչական մարմինների մասին ՀՀ օրենսդրությունը բաղկացած է նաև «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքից և այլ իրավական ակտերից, իսկ «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 10-րդ կետի և ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կանոնադրության (այսուհետ՝ Կանոնադրություն) 21-րդ կետի 11-րդ ենթակետի համաձայն Տեսչական մարմնի ղեկավարը ստուգում իրականացնելու վերաբերյալ տալիս է հրաման կամ հանձնարարագիր, ինչպես նաև ստուգումների արդյունքների հիման վրա կիրառում է պատասխանատվության միջոցներ՝ հիմք ընդունելով «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1.1 մասի համաձայն բոլոր ստուգումներն անցկացվում են բացառապես ստուգաթերթերի հիման վրա, որոնք հաստատում է ՀՀ կառավարությունը: ՀՀ կառավարության կողմից 2017 թվականի հոկտեմբերի 19-ի № 1343-Ն որոշմամբ հաստատվել են թվով 13 ստուգաթերթեր, որոնցից տեսչական մարմնի կողմից կիրառվել են թիվ 1 (ընդերքօգտագործում՝ մետաղական հանքավայրեր) և 13 (արդյունաբերություն՝ արտադրություն և շինարարություն) ստուգաթերթերը: Ստուգաթերթերը հաստատվել են այդ ժամանակ գործող ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի համար, որը որպես մարմին դադարել է գոյություն ունենալ կառավարության 2018 թվականի հունիսի 8-ի № 705-Ն որոշմամբ և վերակազմակերպվել է ներկայումս գործող ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի, որն իր գործունեությունը շարունակում է նախկին մարմնի ստուգաթերթերով: